

SPIS TREŚCI

Wstęp	8
Rozdział 1. Zagrożenie uzależnieniami	10
Dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki i dlaczego się uzależniają	15
Fazy wchodzenia w uzależnienie od narkotyków	18
Sygnały ostrzegawcze	23
Jak rozmawiać z dzieckiem o narkotykach	25
Rozmowy i działania profilaktyczne z młodszymi dziećmi	27
Narkotyki w szkole	28
Profilaktyka narkomanii w szkole	30
Rodzaje programów profilaktycznych	31
Jak postępować, gdy uczniowie „biorą”?	34
Prezentacja programu profilaktycznego dla społeczności szkolnej ...	36
Rozdział 2. Przemoc i autoagresja	39
Przyczyny powstawania tendencji do przemocy	40
Zrozumieć agresywne zachowania nastolatków	42
Kontekst rodzinny ofiar i sprawców	48
Przemoc dzieci wobec dzieci w szkole	51
Ofiary i sprawcy	51
Jak przeciwdziałać przemocy w szkole	52
Jak rozpoznawać ofiarę i opresora	52
Szersze tło problemu przemocy w szkole – łańcuszek agresji	54
Szkolny program przeciwdziałania przemocy	55
Kontynuacja pracy z uczniami w zakresie problemu przemocy w szkole	58
Jak rozmawiać z ofiarą, agresorem lub obserwatorem oraz z rodzicami – zasady ogólne	59
Problem samobójstw	61
Pomoc każdego człowieka	65
Gdy dojdzie do samobójstwa	66

6 Spis treści

Zapobieganie samobójstwom – słabi i „inni”	66
Stosunek do słabszych – praca z klasą	68
Rozmowy o śmierci	70
Jak edukować i wychowywać wokół tematu śmierci	71
Jak pomagać młodemu człowiekowi w poradzeniu sobie z doświadczeniem śmierci kogoś bliskiego	72
Jak pomagać grupie – na przykładzie klasy	72
Rozdział 3. Wychowanie płciowe	75
Zadania rozwojowe nastolatka i zadania wychowawców	75
Zagrożenia	77
Szkolne wychowanie seksualne we współpracy z rodzicielskim	82
Prezentacja programu PiON	85
Rozdział 4. O wychowaniu w rodzinie	92
Erika Ericksona teoria rozwoju indywidualnego osobowości człowieka	93
Stadia rozwoju osobowości	93
Nasze rodziny ukształtowały nas. My kształtujemy nasze dzieci	97
System rodzinny	98
Małżeństwo – główny element rodziny	99
Zdrowa rodzina	100
Kilka słów o rodzinach dysfunkcyjnych	101
Dzieci – twórcy własnej tożsamości i wartości	103
Dzieci – poszukiwacze prawdy	103
Komunikacja z dzieckiem w procesie wychowania	105
Dawanie oparcia – co to oznacza?	106
Sytuacje szczególne	107
Dlaczego sposób komunikowania się z dzieckiem jest tak ważny ...	107
Pomaganie w uzyskaniu autonomii	110
Trudne sytuacje – dziecko ma problem i dziecko źle się zachowuje	110
Rodzice mają prawo do swoich uczuć, potrzeb i ograniczeń	111
Uważne słuchanie	112
Wzmacnianie pozytywnych postaw	113
Rozdział 5. Wychowanie w szkole	115
Dwa filary wychowania w szkole	116
Dwa podejścia do wychowania	124
Relacje pomiędzy domem a szkołą w „profilaktycznym” i „formacyjnym” wymiarze wychowawczym	132
Archetypy wychowawców	132
Współpraca	136
Samostanowienie społeczności szkolnej	137

Kroki w tworzeniu programu działania	139
Współdziałanie z otoczeniem społecznym	140
O zawieraniu kontraktów	141
Aktywny udział uczniów w tworzeniu reguł i kształtowaniu życia szkoły	145
Mediacje uczniowskie	145
Udział rodziców w życiu szkoły i klasy	149
Przyczyny barier w komunikacji między rodzicami a nauczycielami	150
Nauczyciel przeciw nudzie	152
Warunki dobrej oferty wychowawczej	154
Rozdział 6. „Trudne” dzieci w szkole. Program wychowawczo-tera- peutyczny.....	157
Etap wstępny	158
Dobór dzieci do grupy	160
Problem tożsamości grupy	161
Tworzenie i rozwój zespołu	161
Początki tworzenia grupy	162
Rozmowy z rodzicami	164
Problem Mariusza	165
Korygujące doświadczenia	167
Poznajemy się	168
W poszukiwaniu specyfiki grupy	169
Wspólna akcja uczestników grupy i innych uczniów	171
Omówienie doświadczenia	171
Superwizje	172
Wycieczka	173
Wnioski	174
Grupa a otoczenie społeczne	174
Obraz grupy w oczach innych uczniów	175
Stosunek rodziców do grupy	175
Zainteresowanie grupą ze strony nauczycieli	175
Relacja gmina – świetlica terapeutyczna	176
Szkoleniowa rada pedagogiczna	177
Zajęcia na temat picia alkoholu	178
Problemy z rówieśnikami i z nauczycielami	181
Ruch jako forma terapii	184
Warsztaty twórczego ruchu	185
Korzyści z warsztatów twórczego ruchu	186
Budowa chatki w lesie	188
Polecana literatura	192

